

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An sint aliqui casus, in quibus Praelati inferiores possint dispensare in votis
reservatis. punct. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

3. S. 2. n. 2. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. num. 13. & alij apud ipsos. Neque obstat regularis subrogatum sapere naturam eius, cuius loco subrogatur. h. unica. C. de rei uxor. actio. Et colligitur ex c. Ecclesia. r. ut lito pendente. Quia id intelligi debet in fauorabilibus, non in odiosis. Item in his, quae pertinent per se & intrinsece ad subrogationem, non in his, quae subrogationi accidentalia sunt, qualis est referuatio, quae ex libera referuantis voluntate pender. Item subrogatum sapit naturam primariam illius, cuius loco subrogatur; non autem accidens illius. Cum autem secundum naturam primariam illud votum, cuius loco alterum subrogatur, referuatum non fuerit sed sub potestate cuiuslibet Praelati contineretur; efficitur subrogatum referuatum non esse. Neque item obstat Pontificem transferre vinculum prioris voti referuati in materiam de se non referuatum, vt inde inferas manere referuatum illud votum non per se, sed per accidens ex translatione. Tum quia non referuatur vinculum prioris voti per se, sed ratione materiae. Tum quia de facto est aliud nouum vinculum, nouumque votum. Tum quia Pontifex hanc commutationem permittit in fauorem uocantis, non tamen referuatur votum commutatione succedens.

6. Sexto deducitur, referuatum non esse votum disiunctum de materia referuata, & non referuata, vt si uocans religionem, vel tertio quoque die ieiunare. Quia cum liber sit ad eligendum materiam non referuatum scilicet ieiunium, absolute tale votum referuatum non est. Azor. 1. p. lib. 11. c. 19. q. 10. Suar. lib. 6. c. 2. n. 4. Sanch. lib. 8. disp. 9. n. 14. & lib. 4. sum. cap. 40. n. 42. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 12. in 2. edit. Sayro lib. 7. in Clau. Regia c. 11. n. 62. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. num. 12. Quod uerum est, tamen processu temporis pars non referuata impossibilis fiat, quia esto ad partem referuatum eo casu determinare obligetis; id non prouenit ex voto per se; quia nunquam fuit illud votum ex tua intentione determinatum ad partem referuatum. Sed prouenit ex impossibilitate per accidens contingente partis non referuatae. Suar. lib. 6. c. 2. n. 4. & 5. Sanch. c. 40. n. 44. Layman. cap. 8. n. 12. Secus uero est, si partem illam referuatum tua intentione determinares, ita vt ab ea determinatione resillire non posses, quod cum non fuit proposito, sed nouo voto faciendum sit, quod scilicet te obliges ad partem referuatum exequendam, necessarium tale votum referuatum erit. Suar. Sanch. Layman. supra.

Septimo deducitur, non esse referuatum votum non perendi dispensationem voti, ab alio quam a summo Pontifice. Quia non est votum de materia referuata. Sic Suar. lib. 6. c. 21. n. 15. Sanch. lib. 4. cap. 40. n. 13. Basilius Legionensis lib. 8. de matrimonio c. 8. n. 6. sine. Augustinus Barbosa de potestate Episcopi 2. allegat. 37. num. 20.

PUNCTVM XII.

An sint aliqui casus, in quibus Praelati inferiores possunt dispensare in votis referuatis.

SVMMARIVM.

1. Nulli Praelato est facultas concessa in his votis dispensandi.
2. Si materia voti leuis sit, poterit inferior Praelatus dispensare, & qualiter hoc fit intelligendum.
3. Ex occasione frequenter occurrenti dispensandi non colligitur Praelatos inferiores habere potestatem.
4. Quando urget necessitas extraordinaria dispensationis, neque patet aduersus ad Pontificem, possunt Praelati inferiores.
5. Si patet aduersus ad privilegium, non possunt.
6. Haec dispensatio solum concedenda est quatenus necessitas postulat, & non amplius.
7. Praelati regulares non habent potestatem ob casum urgentis necessitatis.
8. Cum dubium est, an votum sit referuatum habens Praelati inferiores Pontifice potestatem dispensandi.
9. Ex vi consuetudinis possunt in petitione debiti cum coniugatis Episcopi dispensare.
10. Quid de ementibus votum religionis vel castitatis ante vel post contractum matrimonium.
11. Votum emissum ex metu potest ab his Praelato dispensari.
12. Item vota hac emissa ab omnibus dominatiua potestati subiecta. Affirmant aliqui subiecti ordinari potestati dispensandi. Sed non placet.
13. Possunt tamen si vota fuerint conditionalia ante completam conditionem, proponuntur varia sententiae.
14. Qui post impletam conditionem, proponuntur varia sententiae.
15. Possit dispensari ut probabilis eligatur.
16. Satis sit contrarius.
17. Debent esse vota uere conditionalia non absoluta.

1. **H**ucusque explicuimus vota affinia materiae referuatae; restat dicendum, an sint aliqui casus, in quibus vota materiae referuatae dispensari a Praelatis inferioribus possint.

Loquens de dispensatione legis tract. 3. disp. ult. punct. 4. Plures casus enumerati, in quibus inferior potest in Superiorum legibus dispensare. Videndum ergo est, an in votis locum habeant.

Primus est, si habentibus dignitatem concessa fuerit a Pontifice facultas super his votis dispensandi. Sed hic casus in praesenti locum non habet: nulli enim est facultas dispensandi in his votis concessa aliis praeter Romanum pontificem etiam legato a latere. Nam ipse solum dispensare potest Episcopus. Sanch. lib. 8. de matrimonio disp. 9. n. 15. & lib. 4. sum. c. 40. n. 14. Omitto delegatam facultatem de qua in puncto sequenti.

2. Secundus est, si materia voti leuis sit, quod in praesenti locum habere non potest, nisi uocans uoluerit ad solam uenalem culpam se obligare. Ea autem intentione posita credo votum illud dispensari a Praelato posse. Quia referuatio cum odiosa sit, intelligi debet de voto integrè & perfectè factò & ex intentione proportionata materiae referuatae. Sanchez. lib. 4. de voto cap. 40. n. 47.

3. Tertius est, si casus expositulantes dispensationem frequentes sint; quia non est credendum uelle Pontificem sibi dispensationem referuare. Quia esset nimis durum, & contra bonum Ecclesiae regimen. Sed hic casus solum habet locum in legibus ieiuniorum, & festorum & similibus. Quia frequenter occurrit necessitas abstinendi ab eorum obseruatione, sed non sic inuenitur in votis referuatis. Alias referuata non essent. Suar. lib. 6. c. 26. n. 7. Sanch. lib. 4. sum. c. 40. n. 19. Quartus loquens de dispensatione legum quae communes non sunt aliis Prouinciis locum nulla ratione habet in votis referuatis; cum referuatio horum uotuum communis sit & omnes Praelatos Pontifice inferiores astringat.

Quintus & praecipuus est in extraordinario aliquo euentu, quando scilicet urget grauis necessitas dispensationis, neque Pontificis responsi, aut qui illius uices habet expectari potest, absque graui periculo spiritualis salutis. Credendum namque est in hoc casu uolle Pontificem sibi dispensationem referuare, sed potius Praelatis inferioribus concedere. Quia id recte gubernationi conuenit. Sic ultra Doctores ibi relos docent loquentes de voto Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 12. & 127. Suar. lib. 6. c. 16. n. 9. & sequentibus. Sanch. lib. 4. de voto c. 40. n. 44. Basilius lib. 8. de dispensat. c. 9. n. 1. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 16. August. Barbosa 2. p. alleg. 37. n. 8. & alij apud ipsos. Quod non solum habet uerum, quando est graue periculum spiritualis salutis, scilicet uoluntatis uoti si differatur dispensatio; sed etiam quando timetur scandalum in fama, alid uero graue danu ex dilata dispensatione, ut si adstrictus uoto castitatis uel religionis uolasset uirginem, & ad reparationem honoris illius matrimonium necessarium esset, tunc & cognatis tuis impediendum, si dispensatio Pontificia expectaretur; potest tuus Praelatus dispensare. Idem si morti proximum oportet matrimonium inire ad legitimandum prolem Basilius, Lessius, Layman, Suarez, & Sanchez locis allegatis.

5. Noranter dixi posse inferiores Praelatos in his casibus urgentibus dispensare, dummodo abique graui damno expectari non possit Pontificis responsum, aut qui illius uices habet. Nam si aliquis sit, qui ex speciali commissione seu privilegio, haec vota dispensare possit (esto Henricus lib. 6. de penitentia c. 10. n. 1. & lib. 2. de matrimonio c. 3. n. 1. Aulla de censu 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 6. notab. 4. & alij. Doctores sentiant adhuc posse inferiores Praelatos dispensare. Quia commissio illa accidentaliter non uideatur posse impedire potestatem ordinariam Praelatis inferioribus competentem, quae est dispensare in casu, in quo pontifex adiri non potest quia pro illo casu non est eorum potestas limitata sed suae naturae relicta. Tamen ueritas est dispensare non posse. Quia cessat necessitas obtinendi a Praelatis inferioribus dispensationem; siquidem a pontifice seu illius uices habente impetrari potest. Sanch. aliis relos lib. 2. de matrimonio disp. 40. n. 8. & lib. 4. in Decal. c. 40. n. 38. Nauar. c. 27. n. 90. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 12. & 127. in 2. edit. Suar. lib. 4. de voto c. 26. n. 15. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 17. Basilius Legion lib. 8. de matrimonio cap. 9. num. 1.

6. Duo sunt circa huiusmodi casum obseruanda: Primum dispensationem concedendam esse quatenus necessitas postulat & non amplius. Siquidem sola necessitas facultatem concedit. Quapropter si cum a stricto uoto castitatis dispenseretur ut matrimonium inear, non dispensatur cum illo, ut non peccet aduersus uotum si cum alia fornicetur, aut se polluat. Quia id necessarium non est. Sic Suar. c. 26. n. 13. & 14. Sanch. lib. 8. disp. 9. n. 26. & lib. 4. sum. c. 40. n. 40. Layman. c. 8. n. 17. August. Barbosa de potestate Episcopi 2. part. allegat. 17. n. 23. Basilius lib. 8. c. 9. n. 1. Vnde si differendo executionem uoti satisfieri necessitati potest, ut frequenter contingit in voto religionis, & frequentius in voto peregrinationis, non poterunt Praelati inferiores dispensationem in voto concedere. Quia cessat necessitas

tas dispensandi. *Suar. lib. 6. cap. 26. n. 10. Sanch. l. 4. sum. ca. 40. n. 37. Laym. l. 4. tract. 4. c. 8. n. 16. Basil. Legion. l. 8. c. 9. n. 1.*

7. Secundò aduerto regulares mendicantes & reliquos, quibus comparatione facultatum concessa est facultas, vota Episcopalia dispensandi, vel commutandi dispensare vel commutare nullatenus posse vota referuata in casu necessitatis urgentis. Quia illa vota non desinunt esse referuata, eo quòd Episcopi competant in casu urgentis necessitatis, ex benigna Pontificis interpretatione, sicut non desinunt esse casus referuati, eo quòd in articulo mortis eorum absolutio concedatur. At his regularibus solum conceduntur vota, quae iure ordinatio sunt Episcopalia, & non referuata, lectis quae extraordinario iure per accidens Episcopis competunt, & vere referuata sunt. Ergo &c. *Sic Ludouicus Miran. tom. 1. man. Praelator. q. 48. n. 4. Rodrig. tom. 1. q. regul. q. 63. a. 3. c. 6. Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 40. n. 9. c. 43. n. 7. Suar. c. 26. n. 16. Layman. c. 8. n. 17. in fine August. Barbosa 2. p. de potestate Episcopi allegat. 37. n. 14. Basilii Legionensis lib. 8. de matrim. c. 10. n. 11.*

8. Sextus, cum dubium est, an votum sit referuatum, iure sit dubium iuris siue facti. Nam credendum est, referuatum non esse. Referuatio enim strictè interpretanda est; ac proinde ad solos casus certos extendenda. *Sanch. c. 40. n. 26. Suar. c. 26. n. 6. Basilii Legionensis lib. 8. de matrim. c. 9. n. 14. c. 16. Layman, lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 14.*

9. Septimus, si consuetudine fuerit praescriptum, posse inferiores Praelatos in his votis referuatis dispensare. Nam consuetudo sicut constituit legem, ita abrogare constitutam potest. *c. finali. de consuetudine. Quod si roges, quibus euentibus Praelati inferiores, vi consuetudinis obtinuerint facultatem dispensandi in his votis. Breuiter respondeo, eam obtinere comparatione coniugum, qui fuerint voto castitatis obstricti, vt possint eo non obstante petere debitum ob periculum incontinentiae quod habent, in aente voto firmo quoad omnia alia. Sic pluribus relatis docet Sanchez lib. 8. de matrim. c. 12. n. 4. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 125. Basilii Legion. lib. 8. de matrim. c. 9. n. 2.*

10. Pro cuius intelligentia, sciendum est votum castitatis emitti posse ante contractum matrimonium, vel aïo contracto. Si ante contractum matrimonium emiserit votum; nulla adest in Praelatis inferioribus consuetudo, vt dispensare possint ad contrahendum, nisi grauis necessitas vigeat, grauique mala imminceant, ex dilatione dispensationis Pontificiae. Constat ex nuper dictis. Quod si voto non obstante matrimonio contraxerit, & consummauerit; poterit Episcopus tecum dispensare vt petas, ob periculum incontinentiae frequenter contingens ex murua cum altero coniuge cohabitatione; idemque existimo dicendum, esto matrimonium non consummaueris. Quia cum facis probabile sit, te non esse obligatum ad seruandam castitatem promissam, ingredi religionem, vt pote rem longè difficiliorem; neque in voto castitatis inclusam, necessario idem periculum incontinentiae adest, eademque occasio dispensandi. *Basilii Legion. lib. 8. c. 9. n. 4. Sanch. lib. 8. disp. 12. n. 4. c. 6. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 125. Si verò post contractum matrimonium votum emiseris, subdistingui sub condicione est, si fuit absque licentia coniugis, cedentis iure petendi, clarum est posse Praelatos inferiores dispensare, quia illud votum est castitatis partialis, non totalis & integre; qui non est votum de non reddendo debitum, si petatur. At si ex licentia coniugis cedentis iuri petendi emiseris, & idem est cum muruo consensu castitas promissa est. (esto Basilii c. 9. n. 2. c. 7. censet posse à Praelatis inferioribus dispensari, quod alius relatis reputat probabile Lessius d. dub. 18. n. 126. Ob periculum incontinentiae) veritas probabilis censet cum eodem Lessio supra Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 15. & Sanch. disp. 11. n. 10. c. sequent. nullatenus posse. Quia facta hac cessione non teneris, imò nec potes cum altero coniuge cohabitare. Cessat ergo incontinentiae periculum ex mutua coniugum cohabitatione proueniens. Quod si coniuges hanc renunciationem iuris sibi muruo remiserint, quod diximus fieri posse valde, tamen illicitè, poterunt Praelati inferiores in petitione debiti dispensare, quia moraliter adest periculum petendi, obligatione reddendi posita. *Sanchez disp. 11. n. 15. Lessius n. 126. Basil. Legion. c. 9. n. 2.**

11. Ultra supradictos casus, alij assignantur à Doctoribus, in quibus Praelati inferiores videntur posse in votis referuatis dispensare. Primus & in ordine octauus est, cum votum emittitur ex metu ad extorquendum, votum iniuste incusso (esto metus leuis sit) qui secundum nostram sententiam non obest valori voti, professione excepta. Quia non est censendus Pontifex tale votum, vt pote coactum referuare; ne videatur iniuriantis iniquitati fauere. Item sub dubio, & fortè sub communiore opinione positum est, votum illud non esse verum votum. At referuatio cum odiosa sit semper casus certos expolitula. Ergo, &c. *Sic Nauarr. c. 12. n. 69. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 127. Suar. lib. 6. de voto c. 26. n. 5. Sanch. lib. 4. c. 40. n. 30. Basil. Legion. lib. 8. c. 9. n. 15. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 11.*

12. Nonus, si vota hæc referuata emittuntur ab hominibus dominatiue potestati subiectis, censet Gutierrez, alius relatis lib. 2. *canonicarum quaest. c. 22. n. 49. posse ab inferioribus Praelatis dispensari, quia cum facillè solui possint irratione, non est credendum Pontificem, eorum dispensationem sibi referuare voluisse. Ceterum hic casus communiter à Doctoribus reprobat. Quia nullo firmo fundamento nititur, potestas enim dispensandi, diuersa est à potestate irritandi. Ergo ex eo quòd illa vota irritari possint non inferunt posse dispensari. Sic Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 9. n. 4. & lib. 4. sum. ca. 40. n. 24. Suar. lib. 6. de voto c. 26. n. 3.*

13. Decimus est; si vota fuerint conditionalia. Nam cum consensus in hæc vota non facit perfectus, non videtur referuatio, quae stricti iuris est, comprehendi. Ceterum vt hic casus clarè constet; aduerte vota conditionalia alia esse purè conditionalia, alia conditionalia penalialia. De cuius distinctione diximus *disp. precedenti puncto 10.* Deinde conditionalia sumi posse ante impletam conditionem, vel post illam impletam. Et quidem si ante impletam conditionem vota conditionalia sumantur; referuatio non subsistit. Sic ex communi sententia docet Sanch. l. 8. de matrim. disp. 10. n. 7. c. 8. & lib. 4. sum. c. 40. n. 91. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 130. casu 6. Suar. lib. 6. de voto c. 22. n. 3. Basil. Legion. lib. 8. c. 9. n. 7. c. 10. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 10. Contra Nauarr. sum. cap. 12. n. 43. & August. Barbosa 2. p. de potestate Episcopi, alleg. 37. n. 5. c. 6. Ratio est; quia votum castitatis, vel religionis sub aliqua conditione de futuro contingenti, non obligat ad castitatem, vel religionem ante completam conditionem, sed solum obligat in euentu conditionis; ergo non subsistit referuatio ante conditionis euentum. Quia referuatio vt pote odiosa & restringenda, debet esse de obligatione perfecta & consummata. Qualis non est supradicta obligatio.

14. Post impletam conditionem variant Doctores. Plures censent referuata esse, tam purè conditionalialia, quam penalialia. Sic Sotus lib. 7. de iustitia q. 2. art. 1. ad 4. Coartur. de pactis 1. p. §. 13. numer. 12. Gutierrez. canonicarum quaestionum lib. 2. cap. 22. numer. 30. c. 51. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 10. quaest. 3. c. 19. quaest. 13. Basil. Legion. lib. 8. de matrim. cap. 9. numer. 7. & alij relati à Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 10. numer. 7. Moutenur; quia purificata condicione obligatio voti, quae antea suspensa & imperfecta erat, specificatur, & consummatur, ac si eo tempore contraheretur. Vt colligitur ex leg. *postior 11. ff. qui in pigore potiores habeantur. libi.* Cum enim semel conditio exiterit, perinde habetur, ac si illo tempore, quo stipulatio interposita est, sine eoditioe facta esset. Quod si eo tempore votum castitatis absolute esset emissum, in penam delicti commissi, nullus dubitat fore referuatum. Ergo etiam referuatur emissum sub condicione delicti committendi, si de facto delictum committatur. Et confirmo, omnes alij contractus sub condicione celebrati purificata condicione eodem effectus morales habent, ac si perij essent, vt constat in contractu sponalium conditionarij, qui purificata condicione parit publice honestatis impedimentum, c. *unico §. illi de sponalibus in 6.* & in venditione beneficij sub condicione de futuro, cui penam Simoniacorum annectuntur. Et in mandantibus sub condicione percutere Cardinalem, qui posita condicione & effectu subleuato communicantur. Ergo idem est dicendum de voto.

Alij Doctores distinctione vtuntur, ad dicitur enim supradictam sententiam in votis purè conditionalibus; negant tamen illam in votis conditionalibus penalialibus. Sic pluribus firmat Suarez lib. 6. de voto c. 12. n. 11. & sequenti. c. 23. d. n. 6. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 18. n. 130. c. 131. in 2. edit. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 10. Priorem partem probat fundamento proxime dicto. Secundam suadent; Quia referuatio cum stricti iuris sit non est censenda fieri nisi de votis, quae ex votentis affectu materiam referuatae Deo promittunt; At qui promittit religionem, si delictum commiserit, in penam illius nullum habet affectum ad religionem, sed potius illam auerfat, ergo illius votum etiam post impletam conditionem referuatum non est.

Neque est simile (inquit supradicti Doctores) de votis purè conditionalibus. Hac namque est saepe displicentia, ut cum illa displicentia non est affectus, neque voluntas absoluta vitandi obligatiorem rei promissae; imò potius est voluntas & affectus absolutus subeundi illius obligationem castitatis, quo conditio ponatur. Secus est in votis conditionalibus penalialibus, quae cum assumpta sint ad vitandam conditionem, non solum eorum materia promissa displicet, sed etiam adest affectus, & voluntas absoluta vitandi eorum obligationem; idcirco votum conditionalia vitandi conditione referuatum est, sedecus conditionalia penalialia.

15. Ceterum est supradictae sententiae satis probabilis, veriorum & probabiliorem existimo sententiam negantem supradicta vota, tam conditionalialia penalialia, quam purè conditionalialia referuata esse impletam conditione. Sic Tolozan. lib. 4. sum. c. 18. m. 11. referens pro ea Victoriam. *Nonandum*

dam (inquit) quod notavit Victoria ista quinque vota tunc referuari Pontifici cum absoluta sunt, cum vero conditionata, vel penalia pertinent ad Episcopum. Consentit Antonius Gomez in Bulla cruciata *clausula* 10. n. 99. Petrus de Ledem. 2. p. sum. tract. 10. c. 8. pag. 126. Quos refert & sequitur Thom. Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 10. n. 13. Et lib. 4. sum. c. 40. n. 99. Et probabiliter reputant Lessius, Bassilius, Layman, & alij supra citati & tenent plures sapientissimi viri nostræ ætatis vt testantur Anton. Gomez, Petrus de Ledem. Sanch. & Lessius supra. Probo primò, quia vota conditionalia imbibunt in sua natura imperfectum & diminutum consensum in rem promissam; quippe est consensus sub conditione contingenter futura. Sed hic diminutus consensus non mutatur superueniente conditione, alias nouum votum fieret. Sed ex illo diminuto & imperfecto consensu, qui præterit posita conditione nascitur absoluta & perfecta obligatio rei promissæ exequenda. Ergo hæc vota referuata non sunt. Quia referuatio quæ stricti iuris est, solum vota ex sua natura perfecta & absoluta comprehendere debet. Secundò mouetur; quia vota conditionalia penalia communior sententia defendit referuata non esse; at proxiis eadem ratio procedit in votis purè conditionalibus (vt latissime expendit Sanch. lib. 4. sum. c. 40. n. 99. & admittit Basil. Legion. lib. 8. de matrim. c. 9. n. 10. & ego breuiter probo; quia ob triplicem causam possunt vota conditionalia penalia conditione impleta excludi à referuatione. Prima; quia consensus fuit imperfectus secunda, quia fuit ex displicentia rei promissæ, tertia, quia fuit ex animo & proposito absoluto vitandi supradictam obligationem. Nulla alia causa fingi potest. Sed hæc procedunt in votis purè conditionalibus. Nam quoad imperfectum consensum admittit Suarez & est res clarissima, siquidem eius imperfectio in eo consistit, vt non absolute sed sub conditione obligationem suspendente promissio fiat. De displicentia rei promissæ etiam est manifestum. Potes namque promittere religionem sub hac conditione, si diuitias amiseris, si beneficium non impetraueris, non quia ad religionem affectus sis, potius enim illam (vt suppono) auerfaris, sed ad vitandum infamiam, & ignominiam, quam ex paupertate times. Ergo in votis conditionalibus stare optime potes displicentia rei promissæ. Denique voluntas & affectus absolute vitandi quoad fieri possit obligationem, etiam in votis conditionalibus reperitur vt in exemplo proxime allato liquet; siquidem factio illo voto religionis pro vitibus conaberis diuitias conseruare, & beneficium obtinere, ne religionem tibi exolam cogaris accipere. Item clariss est in exemplo, quod ipsemet Suar. d. cap. 23. n. 13. admittit, nempe cum religionem promittis, si fornicationem commiseris, non in penam delicti committendi, sed in medicinam & satisfactionem illius, vt scilicet religione assumpta abstineas à tali peccato committendo, & pro commisso satisfacias. Nam certum est factio huiusmodi voto te voluntatem, & propositum firmum habere debere vitandi supradictam obligationem religionis: siquidem debes habere voluntatem fugiendi fornicationem, quia non inculcatur obligatio non contrahitur. Sic ergo certum, eandem esse rationem excludendi vota purè conditionalia à referuatione ac conditionalia penalia. Tertio probo, Suar. Basil. & fere omnes Doctores contrariæ sententiæ admittunt; cum dubium est; an votum aliquod referuatum sit, non esse censendum referuatum: quia referuatio vix potest odiosa rem certam effici non dubiam, & in casu dubio in benigniorem partem inclinandum est. At negari non potest esse satis dubium, cum sit sub opinione probabilis positum an vota purè conditionalia sint referuata etiam post impletam conditionem. Ergo affirmandum est referuata non esse, sed absque illo scrupulo posse à Prælati inferioribus causa intercedente dispensari.

16. Neque obstant rationes pro contrariis sententiis allatae. Ad fundamentum primæ sententiæ respondeo, purificata conditione obligationem reddi puram, absolutam, & perfectam. Sed quia hæc obligatio ortum habet ex imperfecto & diminuto consensu; ea de causa non referuatur. Alias etiam vota penalia referuari deberent; cum etiam illorum obligatio purificata conditione pura absoluta & perfecta sit. Ad confirmationem concedo, ex contractu conditionalis posita conditione procedere eisdem effectus morales qui procederent si absolute fieret, quando illi effectus oriuntur ex obligatione contractus, non ex modo contrahendi. At referuatio votorum non tam respicit illorum obligationem, quam modum contrahendi illam, & cum hic modus in votis conditionalibus imperfectus sit, & diminutus, in causa est, ne ea vota referuata sint. Fundamentum vero secundæ sententiæ ex probatione nostræ facis solummodo.

17. Aduerte, vota conditionalia referuata non esse, quæ vere conditionalia sunt. Nam si ex se sint absoluta, & solum apparenter conditionalia; eo quod emittantur sub conditione de præterito vel de presenti, vel sub conditione de futuro necessaria omnes Doctores censent esse: tamen si cum displicentia rei promissæ emittantur. Quia consensus cui afficit referuatio, est integer & perfectus. Suar. lib. 6. c. 23. n. 9. Et it.

Sanch. lib. 4. sum. c. 40. n. 87. Et sequent. Basil. Legion. lib. 8. de matrim. c. 9. n. 12.

PUNCTVM XIII.

Quibus competat & in quæ vota potestas delegata dispensandi?

SUMMARIUM.

- 1 Tenor delegationis diligenter examinandus.
- 2 Generalis facultas dispensandi in omnibus votis non comprehenditur referuata.
- 3 Si concessio sit absoluta referuatorum omnia referuata comprehenduntur.
- 4 Si concessio sit omnium votorum excepto castitatis, & religionis referuata veniunt.
- 5 Si concessio esset omnium votorum etiam castitatis omnia minora continet.
- 6 Extenditur facultas dispensandi generalis ad vota ante & post concessionem emissæ, sed non ad vota in commodum tertij facta.
- 7 Facultas dispensandi in votis est religionis concessa.
- 8 Possunt in omnibus votis quæ iure ordinario competunt Episcopi.
- 9 Quibus sit concessa potestas ad dispensandum cum ligatis voto castitatis ad petendum debitum.

Delegata potestas prouenit ex commissione facta ab eo, qui potestatem habet ordinariam. Nam hic delegate potest. Hi igitur, quibus ordinarius suam potestatem delegauerit, potestate delegata gaudebunt. Tenor autem delegationis diligenter examinandus est, vt ex illo colligatur, ad quæ vota delegata potestas extendenda sit. Sed quid sæpe verba dubia sunt & mens concedentis non satis colligitur. Placet frequentiores concessiones explicare, vt inde colligere possis, quid in alijs sentire debeas.

1. At in primis examinandum venit; an concessa tibi facultate dispensandi in omnibus votis, concessa censentur referuata; soto lib. 7. de iustitia q. 4. a. 3. in fine corpor. Emanuel. Rodrig. in summ. 2. p. ca. 97. n. 1. in fine. Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 9. n. 2. Negant de voto castitatis, & religionis: quia hæc (inquit) in generali concessione non veniunt, sed indigent speciali. Secus verò de voto peregrinationis ultramarinae, & à foriori Romanae, & Compostellanae, cuius referuatio quia non est tanti momenti, neque ita antiqua, ac referuatio voti castitatis, & religionis non videntur hac speciali, & expressa concessione indigere. Ceterum omnino tenendum est, sub illa generali facultate nullo modo comprehendendi vota quæcumque referuata. Quod manifestè colligitur ex c. si Episcopus de pœnitent. & remission. in 6. Vbi Pontifex loquens de casibus referuatis negat in generali concessione comprehendendi sed indigere expressione speciali, & subdit Pontifex rationem, quia in generali concessione non veniunt ea quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus, regula in generali & de regulis iuris in 6. quod non aliter sit nisi quia sunt referuata. Cum ergo non solum vota castitatis & religionis sed & triplex peregrinationis sint referuata; efficitur in generali concessione dispensandi vota, hæc referuata non comprehendendi. Deinde nulla alia de causa vota castitatis, & religionis indigent speciali concessione, nisi quia sunt referuata. Quod verò sint antiquitas, & pluribus decretis referuata, non variat qualitatem referuationis. Cum igitur vota trium illarum peregrinationum verè referuata sint, etiam speciali concessione indigebunt. Quòdque non leuiter indicatur in *extravaganti c. de dominici 2. de pœnitent. & remission.* vbi Pontifex omnia illa quinque vota referuata æquiparat in necessitate specialis licentiæ & expressionis ibi, nisi ex speciali licentiâ & certa scientia nostra. Et ita tenet Suar. lib. 6. de voto c. 25. n. 4. Sanch. retractans sententiam lib. 4. de voto c. 40. n. 16. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 7. Bassilius Legionensis lib. 8. de matrim. cap. 10. num. 5.

3. Verum si tibi concessa sit facultas dispensandi in votis referuatis absque vlla exceptione, omnia comprehenduntur, quia nulla est specialis ratio neque ex vtu neque ex consuetudine vnum potius quam aliud excipiendi. Sic Bassilius *dicto c. 10. n. 6.* Sanch. c. 40. n. 17. Suar. lib. 6. c. 26. n. 5. Si tamen ab hac concessione referuatorum exciperet Pontifex aliquod ex his quæque votis, non obinde limitatur concessio comparatione reliquorum: (quidquid contra sentiat Sanch. *dicto c. 40. n. 20.*) quia exceptio potius firmat regulam in casibus non exceptis, quam illam astringat. Fauet Suar. lib. 6. cap. 25. num. 10. & ipse Sanch. n. 22.

4. Quod si omnia vota conceduntur excepto voto castitatis & religionis. Censet communis sententia ne illa exceptio inuultis sit, voluisse Pontificem in illa generali concessione reliqua referuata